

'Ieder in zijn eigen taal'

We lijken elkaar niet meer te begrijpen. In de kerk niet, laat staan in de samenleving. Ook al spreken we allemaal hetzelfde Nederlands, we verstaan elkaar maar moeilijk. Elke groep heeft zijn eigen jargon, elke club zijn eigen turbotaalje. Zet iemand van het Confessioneel Beraad in een kerkdienst in Feministisch Perspectief; laat een studentenpredikant in de provincie preken; nodig een theologieprofessor uit voor Friese ouderlingen of verplicht een Youth for Christ-jongere om bij de Gereformeerde Bond te kerken - grote kans dat ze elkaar niet begrijpen. Gemeenteleden onderling, maar ook predikant en gemeente leven vaak in verschillende werelden. Pastorale gesprekken van mens tot mens worden zo soms tot spiegelgesprekken en schijndialogen: 'Bedoelt u misschien te zeggen dat...', vraagt de predikant. En het gemeentelid houdt zijn of haar monoloog. Twee mensen, in wat een gesprek van hart tot hart zou moeten zijn.

Een gesprek tussen 'doven'
Er lijkt geen Grootste Gemene Deler-taal te zijn die christenen verbindt, ook de Tale Kanaäns is dat niet. En dan hebben we het alle neg maar over mensen die tot eenzelfde

kerkgemeenschap behoren. Het gesprek tussen leden van verschillende kerken is nog moeilijker. Dat ervaren zij die actief zijn in het Samen op Weg-proces. Het met elkaar eens worden is vaak nog niet eens aan de orde. Eerst moet men met elkaar willen praten, en elkaar ook willen verstaan. En dat is soms al teveel gevraagd. De plaatselijke oecumene wordt dan een dialoog tussen 'doven'. Het hoeft dan nog niet eens over gewichtige kerkelijke zaken te gaan. Vaak is een accent, een uitdrukking, een ingesleten gewoonte al genoeg om de communicatie te verstoren. 'Dat is toch ergerlijk, die gereformeerden die alsmaar gggggristus zeggen?', zei mij eens een vrijzinnige. En omgekeerd was tot voor kort (?) het 'Kristus' van de vrijzinnigen voor veel gereformeerden al een teken dat het met hun geloof niet goed kon zitten! Het gesprek tussen verschillende groepen gelovigen lijkt vaak meer op een stammentwist dan op oecumene. Een andere 'nestgeur' is soms al voldoende om voor elkaar de neus op te halen. En als hondjes markeren we dan ons territorium. Sommige woorden ('bijbels' of 'belijdenis' voor de één; 'open' of 'oecumenisch' voor de ander) fungeren dan als grenspaaltes tussen de partijen: zo zijn wij en zo zijn onze manieren. En dan hebben we het nog over kerken die in een zelfde reformatorische traditie staan. Over het gesprek met kerken daarbuiten praat ik nog maar niet. Laat staan over onze communicatie met niet-kerkelijken of bijvoorbeeld onze moslimse burens. Wij tegenover zij; 'ons soort mensen' tegenover vreemdelingen.

Waarom zou het zo moeilijk zijn om een taal te vinden die overkomt, die bruggen slaat tussen mensen? Ik denk omdat het zo is dat mensen met hun taal de grenzen van hun club of groep aangeven. Daarom willen we een ander ook vaak niet begrijpen: we denken nu eenmaal in termen van 'wij' en 'zij', in- en outsiders. Dat gaat op voor elke club, ook de kerkelijke, of zij zich nu vrijzinnig of orthodox noemt. De grenzen aan de geloofs- en kerktal die wij verstaan, zijn de grenzen van de geloofsgroep waartoe wij behoren. Volgens de Apostolische Geloofsbelijdenis is de kerk gemeenschap der heiligen, *communio sanctorum*. Maar of er veel communicatie is in en tussen al die 'communiootjes' waaruit de kerk bestaat is de vraag.

Dat taalgrenzen groeps grenzen worden geldt in de kerk, maar helemaal in de samenleving. Soms worden dan de *ethnische* grenzen de grenzen van de gemeenschap, zoals in voormalig Joegoslavië. Maar ook in Nederland trekken we grenzen, al is het gelukkig wat subtieler en minder hardhandig. Het Nederlanderschap dat ons verbindt, en dat op Koninginnedag en 4 en 5 mei misschien warme gevoelens van verbondenheid in ons wakker roept, is maar een broze band. Onze samenleving is meer een samenleving van vreemden geworden, die desondanks met elkaar samen moeten leven. De tijd van de hechte lutsgeboendheid van het dorpsplein, de buurt of de familie is voorbij. De maatschappij is 'een verzameling losse mensen' (Marcel van Dam) geworden, die 'losse woorden' tot elkaar spreken. Wij delen wel belangen met elkaar, maar nog maar slechts een paar 'losse waarden'.

En elk mens blijft tenslotte alleen met zichzelf over. En dat wordt soms een eenzame en tragische beoending. 'De enige die mij begrijpt dat ben ik zelf', is vaak de laatste zin van een verhaal... waar niemand meer naar luistert.

Maar of die uitspraak waar is, is nog maar de vraag. Bij het RIAGG komen steeds meer mensen die ook zichzelf niet meer begrijpen. Het is dus een wonderlijke zaak: het draait in onze maatschappij om informatie en communicatie, en toch lijkt echte communicatie maar heel sporadisch tot stand te komen. Iedereen staat met iedereen in verbinding; we krijgen jan en alleman bij ons thuis op de buis.

M. Popovits.

Maar we zappen elkaar weg als we elkaar niet interessant of spannend meer vinden. En zodra we even een taal spreken, die meer is dan die van cijfers en bits, van rekenmachines en computers, dan raken we het spoor bijster en begrijpen elkaar nauwelijks meer. Zodra we met anderen willen spreken over wat ons werkelijk raakt in het leven en wat ons hoog zit, zoeken we naar woorden en happen naar lucht.

Dan blijkt vaak de meest nabije mens uiteindelijk voor ons een vreemde te zijn.

'In andere tongen'

Taal heeft echter ook een andere kant. Taal werpt niet alleen barrières op, maar is ook bij uitstek het bindmiddel tussen mensen. Zij dient om grenzen te trekken, maar fungeert ook als bruggehoofd tussen 'mij' en 'jou', tussen 'ons' en de 'anderen'. Het Pinksterverhaal is zo'n verhaal over geslaagde communicatie. Hier lukt het, hier spreken mensen met elkaar van hart tot hart. Hier geschiedt een wonder van begrip.

Het Pinksterverhaal gaat ook over mensen die elkaars taal niet spreken. Ze verschillen van elkaar niet alleen in sociale herkomst, maar ook in cultuur. Ze komen overal vandaan, en hebben behalve hun geloof in de God van Israël niets gemeenschappelijk. Ze behoren tot verschillende volken ('ethnoi' staat er, daar komt het woord 'ethnisch' vandaan). En toch spreken de apostelen op zo'n manier over Jezus dat zij zich allemaal begrepen voelen en het getuigenis verstaan. Het evangelie dringt door, van mens tot mens, van hart tot hart. Dat is een Godsgeven. Want niet alleen nu, ook toen was begrip tussen mensen iets uitzonderlijks. Ze raken er in Jeruzalem niet

over uitgepraat. 'Zie zijn zij niet al dezen die daar spreken, Galileëers? En hoe horen wij hen dan een ieder in onze eigen taal, waarin wij geboren zijn?' (Hand. 2 : 7v.) Dit is het Pinksterwonder: want het komt niet vaak voor dat mensen elkaar werkelijk verstaan. Je kunt je afvragen wat het geheim is van dit wonder. Maar je krijgt de vingers er niet achter. Het is het werk van de Heilige Geest, kunnen we zeggen, de Grote Communicator. Maar die uitspraak wordt een vrome doodoener als zij op zichzelf blijft staan en geen vrucht mag dragen. Want al kun je de Heilige Geest zelf niet zien, je kunt wel aan de apostelen merken wat Hij met hen heeft gedaan. Wat er met hen gebeurt als ze door de kracht van het evangelie, de Geest-in-actie, worden overmand. Lucas schrijft: 'en zij werden allen vervuld met de Heilige Geest en begonnen met andere tongen te spreken, zoals de Geest het hun gaf uit te spreken.' (Hand. 2 : 4). de toehoorders, een verzameling 'losse mensen', hoorden het verhaal van Jezus' dood en opstanding 'een ieder in hun eigen taal'. Waarom? Niet omdat de apostelen 'in tongen' spraken, maar omdat zij 'met andere tongen' spraken, in andere talen dan die van henzelf. Deze vissers uit de provincie lieten zich dus niet voorstaan op hun Galileë dialect, zij maakten daarmee geen scheiding tussen 'wij' en 'jullie', het eigene en het andere. Zij gebruikten de taal niet om de grenzen van hun groep te markeren, maar om die juist te overschrijden. Zij werden door de Heilige Geest hengetild over de neiging om zich te verschaans in hun 'ethnische' identiteit. Hij gaf hun te spreken met andere tongen dan hun eigen.

'Buiten zichzelf'

Ik denk dat het ongreepbare geheim van Pinksteren op deze manier zijn sporen heeft achtergelaten. Het laat ons iets zien van wat God doet met en tussen mensen. De Geest is de bruggebouwer tussen mensen uit heel de oecumene, heel de bewoonde wereld. Lucas noteert van die Geestes-happening in Jeruzalem ook nog dat 'allen buiten zichzelf waren' (vers 12). We nemen dan al gauw aan dat het een dulle boel is geworden, met buiten zinnen geraakte, in tongen sprekende mensen. Nuchtere noorderlingen denken daar al snel het hunne van. Maar we kunnen dit 'buiten zichzelf' ook anders lezen. In dit groot Communicatiewonder begrepen mensen elkaar, omdat iedereen zich in de schoenen van een ander verplaatste. Andere talen sprak en zo buiten zichzelf was, want bij anderen was. Hier waren mensen bijeen die hun eigen 'ik' even lieten voor wat het was. Of beter nog: die het meenamen naar anderen toe. Het verhaal dat dit wonder van begrip veroorzaakte is er ook naar. Het evangelie dat Petrus op Pinksteren verkondigt vertelt van Jezus die eigenlijk hetzelfde deed: in anderen menschen schoenen staan, door de ogen van anderen naar de wereld kijken, in een open tafelgemeenschap met mensen weigeren om grenzen te trekken: 'ijj hoort er wel bij en jij niet'. Zo was Jezus tot het einde toe. En sinds Pasen begrijpen we dat God zo tot in alle eeuwigheid is.

Wie die boodschap goed tot zich laat doordringen, probeert - al is het maar een beetje - hetzelfde te doen. Waar werkelijk begrip tussen mensen ontstaat, daar wordt het Pinksteren.

F. de Lange

ONDER ONS

OUDERLING I

Mien is al 25 jaar „slapend“ lid van de kerk. Ze is in de kerk getrouwd en na die tijd is het er niet meer van gekomen. Langzamerhand is het verwaterd. Mien woont in een dorp. Ze is in de randstad geboren en hoewel ze al jaren in een gronings dorp woont voelt ze zich nog steeds een vreemde. Jans is ouderling in het dorp. Ze vat haar taak serieus op. In haar adressenlijst ziet ze ook de naam van Mien en denkt: „Hé, wie zou dat zijn? Ik ken die vrouw helemaal niet.“ Jans gaat op bezoek bij Mien. Mien is blij met dit bezoek en wil graag wat van haar leven vertellen. Op de terugweg denkt Jans: „Wat is die vrouw eenzaam.“ Thuisgekomen zoekt ze in haar adresbestand wanneer Mien jarig is en noteert dit in haar agenda, 12 mei. Op 12 mei gaat ze Mien feliciteren. Mien is dolblij dat ze komt. Ze is het enige bezoek op Miens verjaardag. Jans heeft in Groningen meegedaan aan een bibliodramagroep. Jans vond het inspirerend en verrassend om op deze wijze met de bijbel en met geloven bezig te zijn. Ze denkt: „misschien is dit wel iets voor Mien. Ik heb zelf zoveel warmte en hartelijkheid ervaren in bibliodrama, ik vraag of Mien de volgende cursus met mij meegaat. Alleen is het misschien een te grote stap voor Mien. Ik vind het ook leuk om het nog een keer te doen.“ Samen gaan ze naar Bibliodrama. **wordt vervolgd.**

Neske.